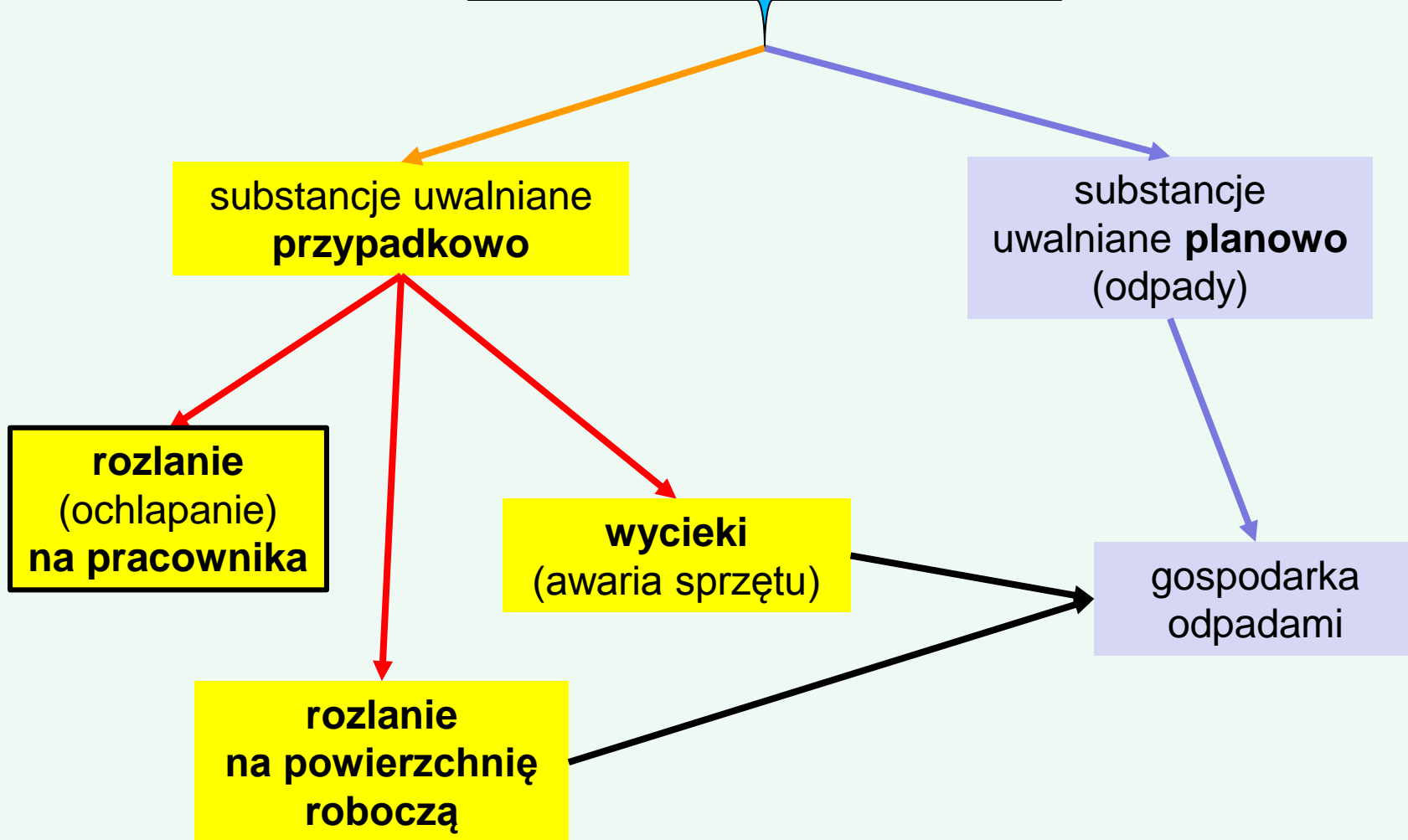

Unieszkodliwianie substancji niebezpiecznych

Postępowanie podczas uwolnienia niebezpiecznych substancji (strefa magazynowa)

- identyfikacja substancji, określenie stref skażenia i rozmiaru zagrożeń
- uruchomienie systemu alarmowania, ostrzegania i powiadamiania o skażeniach
- ewakuacja ludności z zagrożonej strefy i udzielanie pierwszej pomocy medycznej
- likwidacja źródeł emisji, niszczenie i neutralizację już uwolnionej substancji
- dekontaminacja służb ratowniczych
- rekultywacja środowiska w rejonie awarii.

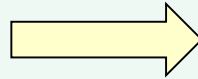
Unieszkodliwianie **substancji niebezpiecznych**

**rozlanie na pracownika
(ochłapanie)**

Jak najszybsze usunięcie zanieczyszczeń:

**bezpośredni kontakt
substancji szkodliwej ze skórą**

**neutralizacja (jeżeli to możliwe)
spłukanie
zmycie**

**rozlanie na pracownika
(ochlapanie)**

Jak najszybsze usunięcie zanieczyszczeń:

prysznic bezpieczeństwa

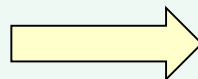
myjka do oczu

**rozlanie na pracownika
(ochłapanie)**

Jak najszybsze usunięcie zanieczyszczeń:

**bezpośredni kontakt
substancji szkodliwej ze skórą**

**neutralizacja (jeżeli to możliwe)
spłukanie
zmycie**

preparaty specjalistyczne, np.:

Diphoterine®

roztwór do dekontaminacji skóry:

- hipertoniczny
- amfoteryczny
- chelatujący

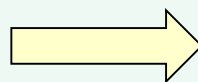
Hexafluorine®

roztwór do dekontaminacji skóry po kontakcie z jonami fluorkowymi w środowisku kwaśnym

**rozlanie na pracownika
(ochłapanie)**

Jak najszybsze usunięcie zanieczyszczeń:

**kontakt substancji szkodliwej
z odzieżą ochronną**

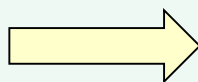
- zdjąć odzież ochronną (fartuch, kombinezon)
- przekazać do oczyszczenia (utylizacji – odzież jednorazowa)
- sprawdzić stan pozostałej odzieży

- kontrola liczby cykli konserwacji
- ocena wizualna (uszkodzenia ciągłości materiału, prześwity, przetarcia, stan powłoki)

**rozlanie na pracownika
(ochłapanie)**

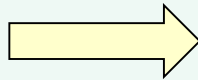
Jak najszybsze usunięcie zanieczyszczeń:

**kontakt substancji szkodliwej
z odzieżą ochronną**

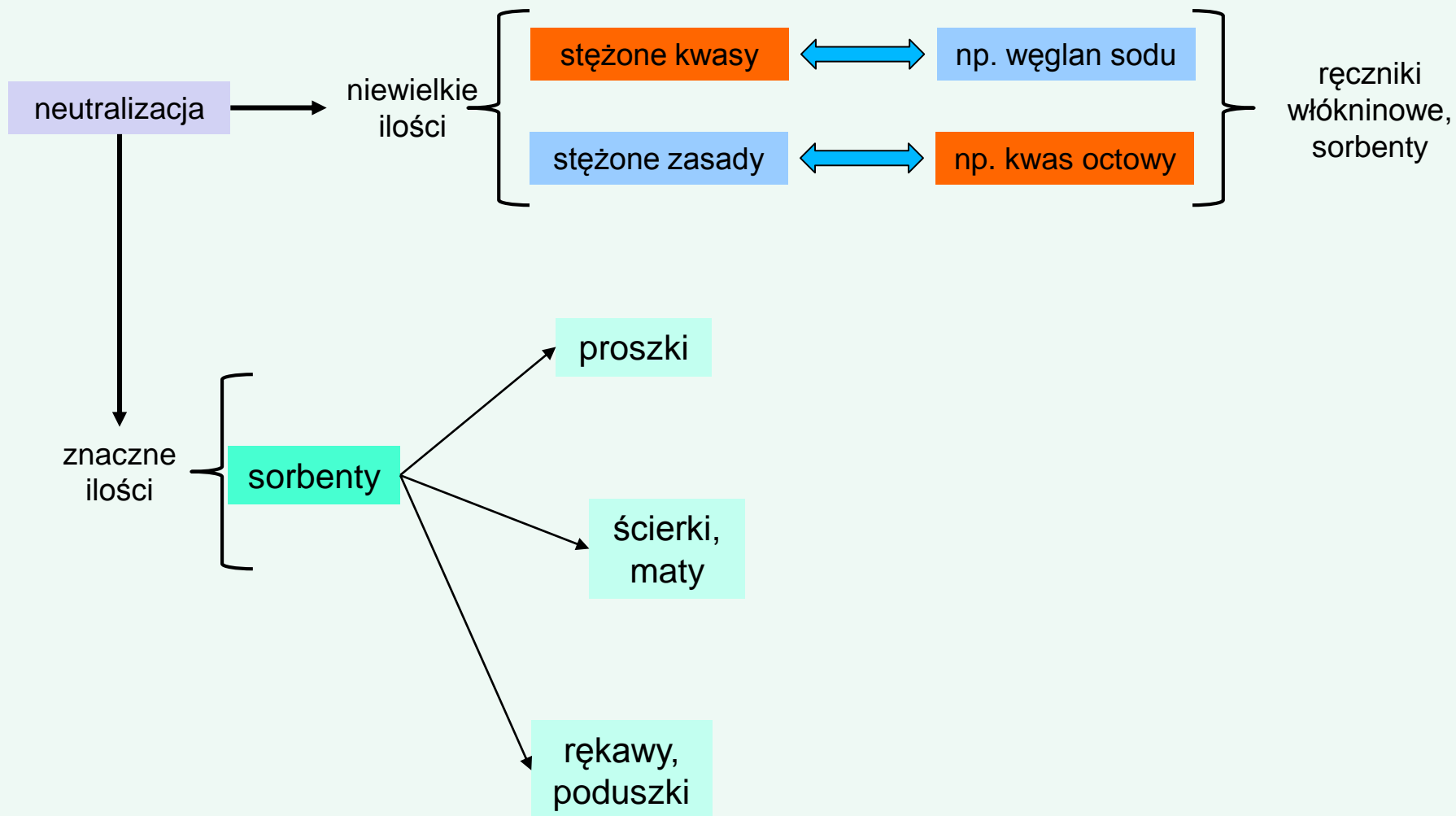
- zdjąć odzież ochronną (fartuch, kombinezon)
- przekazać do oczyszczenia (utylizacji – odzież jednorazowa)
- sprawdzić stan pozostałej odzieży

**kontakt substancji szkodliwej
ze sprzętem ochrony twarzy i
oczu oraz kończyn górnych**

- usunąć zanieczyszczenia
- sprawdzić stan sprzętu

Jak najszybsze usunięcie zanieczyszczeń:

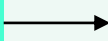

sorbenty → proszki

Sorbenty stosowane do neutralizacji uwolnionych chemikaliów

Sorbent	Ciecz palna	Ciecz żrąca
Cement	-	+ k
Kora zmielona	+	-
Kreda (kalcyt)	-	+ k
Łupana mika	+	+
Piasek	+	+ a
Popiół	-	+ k
Sieczka	+	-
Sztuczne sorbenty	+	+
Torf	+	-
Trociny	+	-
Wapno gaszone (suche)	-	+ k
Wapno palone	-	+ k
Zeolity	+	+
Ziemia okrzemkowa	+	+

sorbenty

proszki

sypki sorbent mineralny w formie granulatu
zastosowanie; chłonie:

- oleje, paliwa, i inne substancje ropopochodne
- tłuszcze
- chłodziwa
- kwasy, zasady i rozpuszczalniki z wyjątkiem kwasu fluorowodorowego.

sorbenty

ścierki,
maty

rolka sorpcyjna do pochłaniania chemikaliów

Sorbent chemiczny, polipropylenowy w postaci mat

Parametry techniczne

Typ produktu:	mata
Rodzaj sorbentu:	chemiczny
Wchłaniane substancje:	agresywne chemikalia, ropopochodne, płyyny przemysłowe, woda
Zdolność absorpcyjna:	144 l/op.

sorbenty

→
rękawy,
poduszki

rękawy i poduszki sorpcyjne do pochłaniania chemikaliów

wanny wychwytowe

zbieranie płynów niebezpiecznych podczas:

- awarii instalacji
- transportu pojemników
- pracy na stanowiskach laboratoryjnych

neutralizacja

powierzchnie po usunięciu zanieczyszczenia zneutralizować / umyć

Roztwory dekontaminacyjne (RD):

- **RD1** – 5% roztwór Na_2CO_3 + 5% roztwór Na_3PO_4
- **RD2** – 10% roztwór $\text{Ca}(\text{ClO})_2$
- **RD3** – 5% roztwór Na_3PO_4
- **RD4** – 1% roztwór HCl
- **RD5** – wodny roztwór detergentu

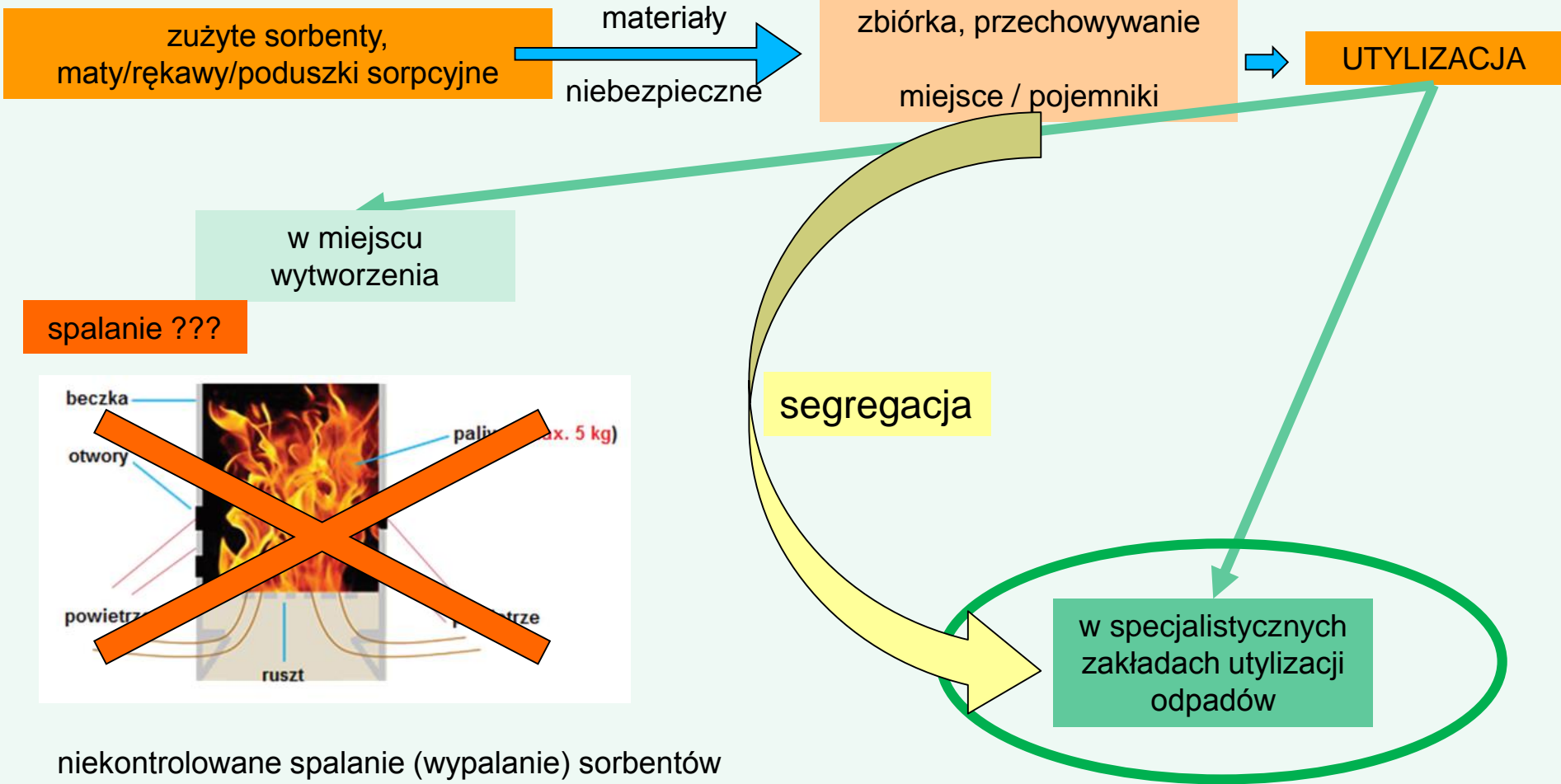

 stosowane do substancji nierozpoznanych

zastosowanie RD do klas związków chemicznych

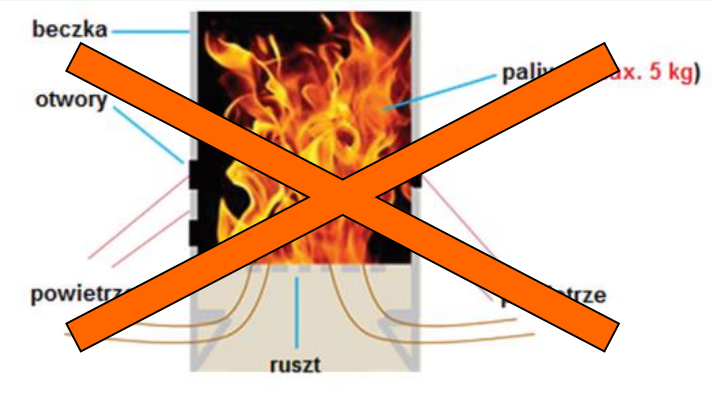
Klasa rozpoznanego związku chemicznego

RD

Klasa rozpoznanego związku chemicznego	RD
1 Nieorganiczne kwasy, odpady procesu przeróbki metali	1
2 Metale ciężkie: rtęć, ołów, kadm, itp.	2
3 Pestycydy, chlorowane fenole, środki chwastobójcze	2
4 Cyjanki, amoniaki, i inne niekwaśne i nieorganiczne odpady	2
5 Rozpuszczalniki i związki organiczne takie jak trichloroetylen, chloroform, trichloroetan i toluen	1 lub 3
6 Dwufenyle poli-chlorowane i poli-bromowane	1 lub 3
7 Oleje natłuszczone i inne nie wymienione odpady, nieskażone pestycydami	3
8 Nieorganiczne zasady (wodorotlenki), alkaliczne i żrące odpady	4
9 Materiały radioaktywne	5
10 Materiały chorobotwórcze	1 lub 2

spalanie ???

niekontrolowane spalanie (wypalanie) sorbentów

emisja szkodliwych substancji chemicznych (metale ciężkie, HCl, HF, NO_x, So_x, pyły, R-X)

Zasady postępowania z odpadami w laboratorium chemicznym

Podmiot wytwarzający odpady chemiczne zobowiązany jest do opracowania i wdrożenia systemu postępowania z tymi substancjami

Odpady chemiczne:

- zbędne produkty podstawowe i uboczne syntez,
- pozostałości poreakcyjne,
- substancje pobrane do analiz,
- próbki po wykonaniu analiz,
- materiały odpadowe powstałe w wyniku prób laboratoryjnych i technologicznych,
- przeterminowane odczynniki,
- zużyte i zbędne rozpuszczalniki,
- pozostałości dekontaminacyjne.

Politechnika Rzeszowska
Wydział Chemiczny
Al. Powstańców Warszawy 6
35-959 Rzeszów

Instrukcja postępowania z odpadami i odczynnikami chemicznymi w Politechnice Rzeszowskiej

przyjęta przez Radę Wydziału Chemicznego
w dniu 13 maja 2007 r.

Instrukcja ma zastosowanie do systemu zbierania odpadów chemicznych, o których mowa w § 4 ust. 1 zarządzenia nr 23/2007 Rektora PRz z dnia 18 lipca 2007 r. w sprawie gospodarki odpadami.

Wybrane zasady systemu zbierania i gromadzenia odpadów chemicznych:

- każda jednostka organizacyjna jest odpowiedzialna za wytwarzane przez siebie odpady,
- odpady gromadzi się w specjalnie do tego celu wyznaczonych miejscach,
- substancje bardzo toksyczne, kancerogenne, wybuchowe, piroforyczne, silnie drażniące, cuchnące, stwarzające ryzyko silnie egzotermicznych lub wybuchowych reakcji z innymi substancjami nie mogą być bezpośrednio wprowadzane do zbiorczych pojemników na odpady. Muszą uprzednio zostać przekształcone chemicznie w substancje nie stwarzające silnego zagrożenia,
- przy zbieraniu i przechowywaniu wybuchowych, łatwopalnych i palnych odpadów niezbędne jest zachowanie przepisów bezpieczeństwa ppoż,
- jednostki zobowiązane są do podjęcia działań minimalizujących ilość wytwarzanych odpadów,
- odpady przyjmowane są przez Magazyn Chemiczny, a następnie przekazywane do likwidacji wyspecjalizowanej firmie utylizacyjnej.

Klasy odpadów chemicznych:

określony sposób postępowania:

- gabaryt i materiał pojemnika,
- sposób magazynowania,
- wstępna dezaktywacja

Oznaczenie	Skład odpadów	
O	organiczne, ciekłe, bez fluorowców	→ pojemniki do 10 litrów, HDPE
F	organiczne, ciekłe, zawierające fluorowce	→ zawartość F > 3%
P	palne, stałe	
N	niepalne, stałe	→ opakowanie: worek PE → pojemnik z HDPE lub PP
S	roztwory soli, pH = 6 – 8	→ metale ciężkie wytrącić; M(OH) _x lub MS
TN	bardzo toksyczne, niepalne	
TP	bardzo toksyczne, palne	→ chemiczna dezaktywacja; przechowywanie w szafie pancernej
R	rtęć i związki rtęci	→ Hg metal → amalgamat; jony Hg → związać np. na jonicie
RO	dające się regenerować rozpuszczalniki organiczne	→ zawartość > 80% - możliwość odzysku
X	niezidentyfikowane	→ zachować szczególną ostrożność

Odpady w postaci par i gazów

najczęściej spotykane

niebezpieczne substancje gazowe:

- chlor,
- brom,
- siarkowodór,
- cyjanowodór,
- chlorowodór,
- bromowodór,
- fosgen,
- amoniak,
- tlenki siarki,
- tlenki azotu,
- tlenek węgla,
- dwusiarczek węgla,
- karbonylki metali i in.

drażniące opary:

- akroleina,
- akrylany alkili,
- tiole (merkaptany),
- sulfidy,
- metanol, etanol,
- aceton,
- czterochlorek węgla,
- chloroform,
- dichlorometan,
- eter etylowy,
- pary węglowodorów aromatycznych i alifatycznych

niewielkie ilości odprowadzane do instalacji wyciągowej

znaczne ilości wychwyty w płuczkach z odpowiednimi cieczami absorpcyjnymi

odpad do utylizacji

Dokumentacja wytwarzanych odpadów:

- przybliżony skład jakościowy i ilościowy,
- ilości odpadów przekazywanych do utylizacji,
- identyfikacja wytwórcy,
- czas powstania odpadów,
- kod klasyfikacyjny (na podstawie odpowiedniego rozporządzenia Ministra Środowiska)